

מבשר טוב

ס"ג

פרשת בשלה - שבת שירה

תשע"ו

בית שמש יע"א

א.

בפרשת השבוע (יד, יג - יד) "ויאמר משה אל העם התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. ה' ילחם לכם ואתם תחרשון".

ומדברי משה שאמר לבני ישראל להחריש בעת ההיא, נראה שהיה ענין מסוים שביקשו לומר או שהעת היה מתאים לאמריה מסוימת והזהירם מרע"ה להחריש ולא לומר כלום, וצריך לידע מה היה הענין שביקשו לומר ונאסר עליהם, וגם להבין מדוע נאסר עליהם. שנראה שזה היה כעין תנאי לגאולתם שעל ידי שהם ישתקו ה' ילחם להם וצריך ביאור.

ובאור החיים הקדוש על פסוק זה כתב לבאר דציוויו של משה עליהם קאי על ענין תפלה שנאסר עליהם אף להתפלל לה' שיצילם מצרתם, וזל"ק: "ואומרו ואתם תחרשון. יתבאר על דרך אומרם ז"ל (ילק"ש ב' רמז קס"ג) ארבעה צדיקים מה ששאל זה לא שאל זה, וחלוקה המעולה שבכולן הוא מה ששאל חזקיה שאמר 'אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא להתפלל אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה', וכן עשה ה' דכתיב (מ"ב יט, לה) "בלילה ההוא יוצא מלאך ה' וגו'", והיא המדרגה שאמר משה ואתם תחרשון, פירוש אפילו בתפלה אם אין בכם כח כמאמר חזקיה תחרשון והוא ילחם לכם", ע"כ.

נתבאר מדבריו שמשו רבינו ציווה על בני ישראל להחריש מתפילתם ולא להתפלל להשי"ת שיצילם, ודבר זה צריך הבנה והלא מצוה היא להתפלל להשי"ת בעת צרה ומדוע ישתקו בעת צר להם שהמצרים מאחוריהם והים מלפניהם והוא אסור עליהם אפילו להתפלל להשי"ת וזה פלא.

וביותר יש להקשות על פי דברי הגמרא ביבמות (סד.) שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים ולכן הוא מביא צער לישראל כדי שיתפללו לפניו, וא"כ בני ישראל ועמך כולם צדיקים האיך יהא נאסר עליהם בעת צרתם להתפלל לקל חי אביהם שבשמים שמתאוה לשמוע קול תפילתם בכדי להושיעם, והכא נצטוו לשתוק ולא להתפלל, וצריך עיון גדול.

ב.

מצינו בש"ס כמה דברים שנדמו לקריעת ים סוף.

במסכת פסחים (ק"ה). "אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף". ובמסכת סוטה (ב. וכו"ה בסנהדרין כ"ב:) על ענין זיווגו של אדם "אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגו כקריעת ים סוף".

ומדברי חז"ל אלו נמצאנו למדים שכל השפעה שבאה לעולם יש לה שורש עליון שמשם נשפע דבר זה, כגון זיווגו ומזונותיו של האדם ששורשן הוא כענין שורש של קריעת ים סוף. ועוד נלמד מדברי חז"ל ענין קושי השפעה לעולם, שהרי נאמר שקשה לזווג את האדם כקריעת ים סוף וקשין מזונותיו של האדם כקריעת ים סוף, נמצא ששורש זה של קריעת ים סוף יש בו קושי להשפיע לעולם.

ודבר זה אינו מובן, איך שייך שיהא קושי כלפי שמיא, הלא במאמר פיו ברא ויצר שמים וארץ ומי יאמר לו מה תעשה שיהיה לפניו קושי לקרוע הים או להביא לאדם זיווגו ופרנסתו, וצ"ב.

והנה אף אם נבין ענין הקושי שיש כביכול כלפי שמיא לקרוע את הים, אם כן ביותר יקשה מה שהבאנו לעיל דברי אוה"ח הק' שהיה אסור לישראל להתפלל על ישועתם, שהרי אם קריעת הים הוא דבר קשה לעשות, א"כ בודאי היו צריכין להרבות תפלה ולשפוך שיח ולהתחנן לעשות להם נס, ומדוע בדבר הקשה להיעשות להם דוקא שם נאסר עליהם התפלה לגמרי.

ג.

נקדים לבאר ענין השפעת יציאת מצרים לכל הדורות.

זאת ידוע שגלות מצרים הייתה ראש לכל הגלויות ויציאת ישראל ממצרים היא ראש לכל גאולות ישראל בכל הדורות, וכל גאולה שנגאלו ישראל במשך שנות קיומם היה כלול בתוך יציאת ישראל ממצרים משום שיציאת מצרים הייתה בבחינת גאולה נצחית. והיינו שביציאת מצרים היה להם גאולה מיוחדת מכמה וכמה עניינים בכדי שלכל הדורות יהא אפשרות לגאולת ישראל בכל סוג גאולה שיצטרכו אליה ברבות הימים.

והחת"ס באחד מספריו כותב שנזכר בתורה מ"ט פעמים ענין יציאת ישראל ממצרים לרמז על מ"ט אופנים שונים של גאולה שהיה בעת יציאת מצרים ועל ידי זה נפתחו לישראל מ"ט פנים של גאולה שיוכל להיות תמיד מ"ט סוגי גאולה שהרי כל הגאולות שורשם ביציאת מצרים.

וגאולת ישראל לאו דוקא גאולה כללית של ישראל מצרה שיש עליהם מצרות השעבוד ועול הגלות, אלא אף צרת הפרט וגאולתו הרי הוא גם ענין של גאולה פרטית לאדם זה, וכל הגאולות הפרטיות שיש לישראל בכל הדורות הרי שורשם ג"כ מיציאת מצרים.

ובספה"ק אוהב ישראל (פר' בא) כתב להשוות בין גלות ישראל לגלותו הפרטית של האדם כשיש לו צער, וכשיש לאדם דעה מיושבת זה הוא גאולתו הפרטית מצרותו, וכמו כן גאולת ישראל הכללית תהא באופן זה שיקבלו ישראל דעת להבין מעשי השי"ת, עכתדה"ק עיי"ש במתק לשונו.

וזה מכבר אמרתי לפרש בריבון כל העולמים שאומרים בליל שב"ק קודם קידוש הנוסח 'ושויתי ה' לקראתי שתרחמני עוד בגלותי לגאלני', דהיינו שיש גאולה אשר היא עדיין בתוך הגלות והיא גאולה פרטית שיש לאדם מצרותיו ומגלותו הפרטית, ולכן מבקשים שירחם השי"ת עלינו לגאלני בגלותי - בתוך הגלות.

עכ"פ נמצאנו למדים ענין יציאת מצרים שהייתה גאולה נצחית וכל גאולות ישראל בכל הדורות בין בכלליות ובין בפרטיות לכל אחד ואחד כולם שורשם ביציאת מצרים ששם נגאלו ישראל באופן שתמיד יוכלו שוב להיגאל בגאולה זו.

ומטעם זה הורה אאמו"ר בעל חלקת יהושע זצוקללה"ה (הובא בסידור חלק"י לשבת עמ' קמ"ג) שכשאומרים בקריאת שמע 'אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים' לכוון שיוציאונו השי"ת ממצרים של היום, שהוא היצה"ר הנמצא בתוכנו, ע"כ. וזה מטעם שכל הגלויות כלולות בגלות מצרים וכשקוראים קריאת יציאת מצרים יכול כל אחד לבקש לצאת ממיצרי הפרטיים שגם גאולתם כלולה בגאולת ישראל ממצרים.

ד.

הנה אחר זה נוכל לבאר בכמה אנפין מה שהקשינו בפרשתן בענין קריעת ים סוף.

גלותם של ישראל נחלקו לשני סוגים, שיש גלות ידועה ויש גלות נסתרה, ונבאר. הגלות הידועה הלא היא עול מלכויות עלינו שבכל דור ודור עומדים לכלותינו והקב"ה מצילנו מידי שונאינו ומקטרגינו שהם כל עיקר תכליתם בעולם היא להצר לישראל ולגזור עליהם גזירות רעות שהרי הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב. וגלות כזאת היא גלות ידועה וברורה שיודעים ישראל מצרתם ורעתם ומשונאיהם הקמים עליהם תמיד.

וכדוגמת המלחמה הארורה האחרונה שהכל ידעו בריש גלי שהנאצים ימ"ש לקחו לעצמם ענין להשמיד להרוג ולאבד את כל אשר בשם ישראל יכונה. וכן הייתה גם גלות מצרים שהצרו לישראל ועינו את ישראל בסבלותם, וזאת היא גלות ידועה ורעה אשר השי"ת מנסה את ישראל בגולתם לבין האומות.

אבל הגלות השניה היא גלות נסתרה שיש לישראל צרות ואין יודעים מהם כלל, ואחר שנגאלים מצרות אלו אין יודעים שנגאלו ממנה אבל אנו יודעים שהשי"ת שומרנו ומצילנו בכל רגע ורגע מכל הקמים עלינו ואף גם מצרות שאין יודעים מהם, מ"מ השי"ת מצילנו מידם.

ויבואר עוד על פי דברי הגמ' בברכות (יב.) "אמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב, כל שלא אמר אמת ויצב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו, שנאמר (תהילים צב, ג) 'להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות'."

וברש"י פירש וז"ל: "שנאמר להגיד בבקר חסדך. וברכת אמת ויצב כולה על חסד שעשה עם אבותינו היא, שהוציאם ממצרים ובקע להם הים והעבירם, וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות, שאנו מצפים שיקיים לנו הבטחתו ואמונתו לגאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולשום נפשנו בחיים, ולהדריכנו על במות אויבינו, כל אלה הנסים התדירים תמיד", עכ"ל.

נמצא מדברי רש"י שברכת אמת ויצב הוא הודאה על הנסים הגדולים שעשה השי"ת לאבותינו כיציאת מצרים וקריעת הים והוא גלות וגאולה ידועים. וזה ענין גלות ישראל בין האומות שעיקר תכליתם הוא להצר את ישראל וזה הגלות הידועה שהשי"ת מצילנו ממנה בכל עת.

וכמו כן יש גלות ידועה ברוחניות, דוגמת שדים, מזיקים ומלאכי חבלה שרוצים לחטוף מישראל את מעשיהם הטובים לצד הסט"א ר"ל, ובגמ' ברכות (ו.) "תניא אבא בנימין אומר אלמלי נתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין", היינו שאם האדם היה רואה את השונאים והמזיקים הקמים עליו לא היה יכול כלל להתקיים מרוב פחד מהם, והם גם חלק מגלות ישראל הידועה שעד שלא נגאלו ישראל יש עליהם שונאים בגשמיות וברוחניות הקמים עליהם להצר להם תמיד. וזה הגלות שיודעים ישראל ממנה ומתפללים תמיד להינצל מהם ועליהו נתקנה ברכת אמת ויצב להודות להשי"ת על הגאולה מהם.

וכמו שהבאנו לעיל דברי אאמו"ר לכוון בעת קרי"ש לצאת כל אחד ממיצרי הפרטיים שהוא היצה"ר, משום שגם גלות הרוחנית הייתה כלולה בגלות מצרים וגם על גלות זו צריך לבקש להיגאל, וכשהיצה"ר מסית את האדם לעבירות וכדומה הרי הוא אויבו בגלות הגלוי וכמו גלות גשמית שאומות העולם רוצים להשמידנו, ולכן אמר אאמו"ר שצריך לכוון לצאת מגלות היצה"ר כנתבאר לעיל.

והגלות השנית היא גלות נסתרה, הלא הם צרות ורעות שבאים על ישראל בהסתר כגון שאינם יודעים כלל מכל מיני אויבים החושבים רע על ישראל ומנסים למצוא דרך להרע להם, אך השי"ת מסכל מזימתם קודם שכלל נודע על נסיונותם להרע לישראל, אבל ישראל מאמינים בני מאמינים שיש בכל עת ניסים תדירים שהשי"ת שומר ומציל את ישראל מכף כל אויבו.

וכן כאן יש גלות בהסתר ברוחניות, כגון שיש לאדם יצה"ר על ענין מסוים ואינו יודע כלל שבא מצד הרע ואינו יודע שצריך להילחם נגדו, אבל באמת בפנימיות נפשו הרי היצה"ר מרע לו ומקשה עליו בכל מיני צער וזו גלות רוחנית בהסתר.

ועליהו קאי ברכת אמת ואמונה להודות להשי"ת על הנסים התדירים עלינו תמיד שמדריכנו בכל עת על במות אויבינו ושם נפשנו בחיים תמיד, ואלו הם גלויות וצער שיש לישראל שאינם יודעים את הנסים שנעשו להם, ולכן מודים על ניסים התדירים עלינו תמיד שהשי"ת שומר ומציל מן כל צער וצוקה הן בגשמיות והן ברוחניות בכל משך חיותם וקיומם.

וכמו כן מצינו בגמ' שבת (יג:) שמרוב ניסים שנעשו לישראל כבר אין הם מרגישים בטובת הנס, וז"ל הסוגיא: "מגילת תענית וכו'... [- פסקו לכותבו] אבל מה נעשה שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין. דבר אחר אין שוטה נפגע. דבר אחר וכו' אין בשר המת שבחי מרגיש באיזמל".

ופירש רש"י: "אין אנו מספיקין. לפי שהן תדירות, לשון אחר אין אנו מספיקין מלעשות יום טוב בכל יום: אין שוטה נפגע. אין פגע רע בא עליו, כלומר אינו מכיר בפגעיו, כך, כמה נסים באים לנו ואין מכירין בהן", ע"כ.

נמצא, מרוב ניסים תדירים שיש לישראל בכל עת ובכל רגע להינצל מכל צער וצוקה אין להם הרגשת טובת הנס ואי אפשר לכתוב במגילת תענית כל כך ניסים שיש לישראל בכל רגע, ולחד מ"ד נמצא שכל הימים יהיו יו"ט שהרי בכל יום יש ניסים לישראל על כל צעד ושעל. ואלו הם הנסים הנסתרים שיש לישראל בכל עת אפילו מבלי ידיעת צרותיהם ולכן הפסיקו לכתוב את מגילת תענית.

הנה נתבאר שיש לישראל גלות בהסתר שהשי"ת מושיע אותם בעת צרתם מבלי ידיעתם, וצרות אלו אין יודעים ישראל כלל שצריך להתפלל להוושע מהם שהרי אינם יודעים מצערם כלל. ונמצא שיש סוג של ניסים תדירים

שהשי"ת מושיע את ישראל בלי תפלה והשתדלות מצד ישראל אלא הוא איתערותא דלעילא שהשי"ת מושיע אותם ומציל אותם מצרתם בלי שיצטרכו כלל להתפלל אליו בענין זה.

ואא"ז הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זצוקללה"ה פירש (דברי בינה לפסח דף כ"ג וספר תורת רנ"ד דף ר"פ) מה שאומרים בתפלת נשמת 'בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה' דהיינו שצריך האדם לידע איך שבכל עת ורגע הוא עומד בצרה וצוקה, ואין שום זמן לומר עליו שזה העת הוא טוב, שבאמת בכל רגע ורגע צריך האדם לרחמי שמים להשגיח עליו ולסעדו ולתומכו להינצל מכל העמים העומדים עלינו לכלותינו, אלא שאין לנו מלך עוזר וסומך אלא אתה, שהכל הוא כוחו יתברך, העוזר וסומך לישראל בכל עת ורגע, עכת"ד.

ולדברנו יבואר מאוד שהם ניסים נסתרים ותדירים שישנם בכל רגע ורגע לאדם ואפילו הוא אינו יודע מן הצרה והצוקה שבא עליו, אך השי"ת שומר ומציל את ישראל מהם בכל רגע ורגע ובכל עת מתרחש נס תדיר והאדם אינו יודע שניצל ממנו. ועל זה מודים שהשי"ת עוזר וסומך לישראל בכל עת ורגע ואין שום זמן לומר עליו שהוא טוב ואנו קיימים בלא נס.

ובזה נבוא לביאור ענין קריעת ים סוף שנצטוו ישראל להחריש בעת ההיא ולא להתפלל להשי"ת שיצילם מצרתם, וזה היה בכדי לעורר ענין הגאולה מצרתם באופן זה שאינם מתפללים לישועתם וכדי שיוכלו לדורות עולם להוושע ולהינצל מכל מיני אויבים הקמים עליהם אף בלא שיתפללו להשי"ת על צרותיהם.

שהרי ביארנו ששורש כל הגאולות בכל הדורות הוא ביציאת מצרים וכפי אופני הגאולה בעת יציאת מצרים, כמו כן יתכנו גאולות כאלו לדורות עולם בכלליות ובפרטיות. לכן בעת קריעת ים סוף נצטוו ישראל להחריש ולא להתפלל ובכך פתחו פתח שבכל הדורות אם תהא צרה לישראל שלא ידעו ממנה או אפילו צער פרטי לאדם שלא ידע ממנה הן צער גשמי או צער רוחני מצד היצה"ר וחיילותיו ולא ידעו ישראל להתפלל ולהוושע מצרות אלו אף על פי כן יוכלו להוושע בלא שום תפלה מצידם משום שבשורש הגאולה שהיה בעת יציאת מצרים כבר יש אופן של גאולה באתערותא דלעילא לבד.

נמצא מבואר, ציווי בני ישראל 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון' כפי שביאר האוה"ח הק' דהכוונה היא להחריש מן התפילה הייתה הכנה לגאולות ישראל בכל הדורות שיוכלו להיגאל מכל צרה אף בלא תפלה.

ובנתיב זה יבואר היטב ענין הקושי שיש כביכול להשי"ת להשפיע השפעות משורש של קריעת ים סוף, שהבאנו לעיל מחז"ל שמזונותיו וזיווגו של האדם קשים כקריעת ים סוף, ואין מובן כלל ענין קושי כלפי מי שברא ויצר כל העולמות כולם.

והביאור, אדרבה היא הנותנת משום שקריעת ים סוף הייתה באופן מיוחד שהיה אסור להם להתפלל על ישועתם משום הכי נעשית ההשפעה קשה יותר, ויבואר.

סדר ודרך העולם התקין השי"ת שיקבל כל אחד מזונותיו והצטרכויותיו על פי טרחתו אשר טרח בזה העולם, ואין הקב"ה חפץ שיאכלו ישראל לחם חסד שבושה היא לאדם לקבל לחמו במתנה כשלא טרח ועשה בשבילו מאומה.

וכן הוא בירושלמי (ערלה ו.) דמאן דאכיל דלאו דיליה, מתבייש להסתכל בזה שנתן לו לחמו, וזאת משום שנוח לאדם בקב שלו שהוא טרח ויגע בשבילו ומרגיש שמגיע לו לאכול לחמו אחר שטרח עליה, משא"כ אם מקבל חינוך כל הצטרכויותיו אזי הוא בוש לאכול מתנות אנשי חסדו.

ובספה"ק מבואר ענין זה שטבע הטוב להיטיב ולכן חפץ השי"ת שכל אדם ירגיש שאוכל הוא את מה שטרח ויגע עליה ולא יאכלו ישראל נהמא דכיסופא מתנת חינוך.

וכן הוא בזוה"ק (ח"א פח. ועוד) שהשי"ת נותן לאדם רק אחר שהאדם מצד עצמו עשה פעולות למען הדבר הזה, וכלשונו "באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא".

וזו הסיבה שבתחילת הבריאה לא היה יכול לצמוח עשב הארץ כי לא היה עדיין אדם לעבוד את האדמה ולא היה שום פעולה בתחתונים באתערותא דלתתא שתוכל לעורר את ההשפעות שיבואו באתערותא דלעילא בדמות גשמים שיצמיחו את הפירות, וכמאמר הפסוק (בראשית ב, ה) "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה". ואז היה הכרח שיבואו הגשמים בלא התעררות כלשהוא בתחתונים.

אבל מאחר שנברא האדם והושתת הסדר בעולם, נקבע הכלל שלא יורדים ההשפעות מלמעלה מבלעדי ההתעוררות בעולם העשייה, וכל השפעה מלעילא מגיעה רק אחר שיתאמץ האדם בהשתדלות או בתפלה לקבל הצטרפותו ועי"ז מעורר את ההשפעה שתבוא אליו מלמעלה.

ובזה נבין היטב ענין הקושי שהיה כביכול בעת קריעת ים סוף שהרי נתבאר שהיה אסור לישראל להתפלל על ישועתם בכדי לקבוע לדורות עולם שגם בגלויות שלא יתפללו ישראל על הגאולה כגון בצרות שלא ידעו מהם כלל, אף על פי כן תוכל הישועה לבוא משורש יציאת מצרים שנפתח הפתח לגאולה בלא השתדלות מלמטה, ולכן היה ענין זה קשה כלפי שמיא משום שהוא נגד סדר טבע בריאת העולם.

וכשאמרו קשין מזונותיו או זיווגו של אדם כקריעת ים סוף אין הכוונה קושי מעשי בעשיית והשלמת קריעת הים שהרי הוא ברא ויצר הכל ומה יקשה לפניו יתברך, אך הכוונה היא שלפעמים צריך השי"ת להשפיע מזונותיו וזיווגו של האדם באופן כמו שהיה בקריעת הים שהיה בלא שום השתדלות ותפלה מלמטה וזה דבר קשה מפני שהוא נגד יסוד השפעת העולם שהסדר הרגיל הוא בהתעוררות מאת האדם שמעורר את ההשפעה מלמעלה ולא בהשפעה ישירה בלי תפלה והשתדלות.

וזה כוונת חז"ל שדרשו על זיווגו ופרנסתו של אדם שקשין הן כקריעת ים סוף, שפעמים יש שאין האדם זכאי מצד מעשיו ואינו ראוי לקבל השפעות טובות ובאופן כזה השי"ת מרחם עליו ונותן לו כמו שהיה בקריעת ים סוף באתערותא דלעילא בלי התעוררות קודם בעולם המעשה, והקושי בזה הוא שהוא נגד סדר השפע היורד לעולם.

ה.

ולבאר בעוד אופן גאולת קריעת ים סוף נקדים להביא דברי הגמ' בבבא קמא (טז): "שדרו של אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש והני מילי דלא כרע במודים". ובתוס' שם (ע"ב) הביאו לפרש דמי שלא כורע במודים לא יקום לתחיית המתים וז"ל: "ויש מפרשים משום דאמרין במדרש שיש עצם בשדרו של אדם שממנו נוצר לעתיד לבא ואותו עצם חזק וקשה כל כך שאין האש יכול לשורפו והשתא כשאותו עצם נעשה נחש אינו חי לעתיד לבא. ואין סברא לומר שיהא עונש גדול כל כך בשביל עון זה דהא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", ע"כ.

ואף שהתוס' דוחה פירוש זה, מכל מקום צריך ביאור דעת היש מפרשים מה הכוונה בזה ומדוע באמת יהא עונש גדול כזה למי שאינו כורע במודים.

ונראה דענין תחיית המתים אינו ענין רק לעתיד לבוא אלא הוא דבר תמידי שישנו בעולם בכל עת, והוכחה לזה הוא שאנו מברכים בכל יום ג' פעמים ברכה מיוחדת על תחיית המתים 'מחיה מתים אתה ורב להושיע וכו' ברוך אתה ה' מחיה המתים', ומה שייך ברכת מחיה המתים על דבר שיהא לעתיד.

ועוד, קבלה נאמנה בידינו מאת מרן הבעש"ט הק' זצוקללה"ה שכל דברי ועניני התורה הלא הם נצחיים ונוגעים למעשה תמיד בכל דור ולכל אדם בכל מצב בין בכלליות ישראל ובין בפרט לכל איש ישראל, וא"כ גם ענין תחיית המתים ישנו בכל דור ובכל מצב.

והביאור בזה י"ל על פי מאמרם ז"ל (ברכות יח): רשעים בחייהן קרויים מתים, דהכונה בזה הוא למיתה ברוחניות שהנשמה והמוח מתים הם אצל האדם. וכמו שיש מיתה באיברי האדם ר"ל, כגון שיש לאדם רגל מתה וחייב להלך על 'כסא גלגלים' או שיש לאדם עין מתה ואינו יכול לראות בה מאום או יד מתה וכדומה, ואף שגופו חי וקים והוא מתפקד רגיל מ"מ איבר זה הוא כמו מת בתוך גופו. וכמו כן הרשעים יכולים לבוא למצב שהנשמה שבקרבתו ומוח שבשכלם יהיו מתים ר"ל לגמרי ואין להם הרגשי קודש או הבנה במצוות ובמעשים טובים ר"ל משום שמרוב רשעותם מתו איבריהם הרוחניים ר"ל ואינם מרגישים קדושת חיי התורה והמצוות.

והנה כשם שאדם שיש לו איבר מת בגופו הרי הוא צריך לבחינה של תחיית המתים לאותו איבר ובלי תחייה לאיבר ההוא יוכל להמשיך בחייו כרגיל רק בלי איבר זה. כמו כן צריך האדם לתחיית המתים הרוחני - להכניס חיות חדשה לנשמתו בכדי לעורר אצלו שוב את הרגשי הרוחניות בנשמתו. ועל תחיית המתים הזו מברכים בכל יום ברכת תחיית המתים שהשי"ת ברוב רחמיו מחיה אותנו תמיד על אף היותנו מזוהמים בעבירות שממיתים את נשמותינו ר"ל.

וכמו כן רואים בחוש שבני אדם יכולים לחיות בקיסתא דחיותא ר"ל ונהפכים לצמח ר"ל הי"ו, ודבר זה שייך גם ברוחניות שנהפכים לצמח בלי חיות בפועל ואכמ"ל בזה, ודבר זה שייך אצל כל אדם בבחינה מסוימת על איברים מסוימים ברוחניות כמו בגשמיות ר"ל ועליהם צריך האדם לבחינה של תחיית המתים ממש.

אך אנשים שקמים מהיותם 'צמח' רוחני או גשמי הוא ג"כ בחינה של תחיית המתים כמעט אמיתית על כל הגוף שהרי עד עתה שכב אדם זה בלא חיות כמעט והוא ממש כנולד חי מחדש. ועל אלו ועל כיוצא בהם כגון מיתה

באיברים פנימיים בגשמיות או באיברים רוחניים ר"ל שנהפכים לצמח בשיתוק לגמרי הי"ו וחזרו לתחייתם עליהם אומרים ג' פעמים ביום ברכת מחיה המתים.

וזה ביאור דברי היש מפרשים שהובא בתוס' דמי שלא כרע במודים לא יקום לתחיית המתים, הכוונה לתחיית המתים הרוחנית שמחיה את האדם בכל עת ונותנת חיות לנשמתו. אבל מי שאינו כורע במודים ואינו מודה להשי"ת על כל מעשיו אליו, הרי הוא ככופר באמונה שהשי"ת עושה ויעשה כל המעשים ואינו זוכה לתחיית המתים הזאת.

וביתר ביאור, עיקר האמונה בקל חי הוא לידע שכל מעשיו אל האדם הוא לטובה וכל מה שיעשה עמו השי"ת הוא יקבל בשמחה ובטוב לבב, ואף אם אין רואה תמיד הטוב הטמון בתוך הצער מ"מ אנו מאמינים שכל מעשי השי"ת הם לטובה. אך מי שיש לו תרעומת כלפי שמיא או שיש לו טענות ח"ו מדוע לחברו יש יותר ממנו ומדוע עושה עמו השי"ת כך וכך, אם כן אין הודאתו שלמה שאינו מודה להשי"ת גם על הרעות שבאות אליו ואינו מאמין שבכל דבר רע טמון בשורשו אך טוב לאדם.

ומשנה ערוכה היא (ברכות נד.): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה", שזהו האמונה השלמה בהשי"ת שכל מעשיו הם לטובתנו, ומה שנראה לנו כרעות הוא רק משום שאין אנו רואים את פנימיות הטוב שנמצא ביסוד כל דבר.

ועל דרך משל לאדם שהוכרח לעבור ניתוח להוציא גידול ממאיר ר"ל מתוך גופו, והפרופסור הלא הוא חותך בבשר החי בכדי להוציא את הגידול הרע מתוך גוף האדם, אך אדם כסיל ובער שאינו מבין בעסקי התחלואות ורפואותיהן שיעמוד אצל רופא זה יצעק לאמר מדוע חותכים בבשר החי, אך האמת הוא שאינו מבין תכלית הענין שאמנם הרופא חותך בבשר החי אבל תכלית הדבר הוא לבער את הרע ולהיטיב לאדם.

וכמו כן ממש עושה השי"ת אלינו שלפעמים נראים מעשיו כמעשים רעים וכאלו שחותך בבשר החי אך האמת הוא שמטרת ותכלית כל דבר רע הוא להיטיב עמנו אך אין אנו מבינים שורש הדברים שתכליתם טובה לאין ערוך.

ונודע מאת הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זצוקללה"ה אשר לעתיד לבוא נראה בחוש שכל מה שעברנו בזה העולם הכל היה לטובה, ונראה איך בכל דבר היה מטרתו להיטיב לנו.

וזה מה שמברכים בברכת מודים 'נודה לך ונספר תהלתך על חיינו המסורים בידך ועל נשמותנו הפקודות לך ועל ניסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים', היינו שמברכים להשי"ת על כל מעשיו אלינו בכל עת ובכל רגע שמחיה ומהווה אותנו ואפילו דברים שאין נראים כל כך טובים בעיני בשר, אף על פי כן אנו מודים לו על כל רגע ורגע שחיינו מסורים לו ונשמותנו פקודות בידו. והודאה זו באה משום שאנו מאמינים שכל דברנו ומקרנו הכל ממנו יתברך שמו ולטובתנו רק שאין אנו מבינים תמיד הטובה הטמונה בכל דבר.

ולכן האדם שמאמין שכל מה שהשי"ת עושה עמו הוא לטובה אליו ומודה להשי"ת בשלימות על כל מעשיו בלי שום פקפוק ותרעומת או טענות על צרותיו ורעותיו הרי הוא יכול לקבל תחייה לנשמתו ולהחיות ניצוצי קודש בנשמתו שהרי הוא מאמין שבכל רגע ורגע השי"ת מקיימו ומחיהו וכל מה שעושה השי"ת אליו הוא לטובה. וזה הכוונה מי שכורע במודים, היינו שמבין ומאמין ומודה בטובת השי"ת אליו בלב שלם.

אבל אדם שאינו כורע במודים, היינו שאינו מודה בשלמות שכל מעשי השי"ת אליו הם לטובתו השלמה, הרי הוא ככופר בעיקר הנהגת השי"ת בעולם ובכך מונע מעצמו לעורר ולהחיות את נשמתו ומאבד את ענין תחיית המתים לנשמתו המתה ר"ל.

וזה ביאור הגמרא על מאן דלא כרע במודים שלא יקום לתחיית המתים לפי דעת המפרשים בתוס', דהיינו שאינו יכול להחיות נשמתו בתחיית המתים שבכל יום, אלא היא נשארת בבחינה מתה מזוהמת בעבירות ואינו יכול להרגיש מעלת עבודת התורה והמצוות כראוי.

ובאמת מצינו שיטות בראשונים דאם לא כיון בברכת מודים, לא יצא ידי חובת תפלה וכמו ברכת אבות דהכונה מעכבת בה (ראה משנ"ב ושעה"צ סימן ק"א סק"ב וסק"ג). והטעם, משום שהודאה על מעשי השי"ת היא עיקר מיסודות האמונה שעל ידי ההודאה אליו על כל מעשיו ואף הרעים, בזאת אנו מגלים דעתנו שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

1.

הנה אחר כל זה נוכל להבין גם הענין שהיה בעת קריעת ים סוף.

שהרי כשהיו ישראל במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה כנודע מקדמונים שלא יכלו להתמהמה עוד רגע אחת שמא יפלו לשער הנו"ן שמשם לא יוכלו לצאת. אך אחר יציאתם ממצרים ועמדם על שפת הים הגיעו לדרגות גדולות ונפלאות שראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים כמבואר בחז"ל (מכילתא עה"פ זה אלי ואנוהו), וזה דבר פלא האיך כל כך במהירות יצאו מתוך שפלות כל כך נמוכה לדרגות גבוהות כאלו.

והביאור בזה י"ל, שזה היה גאולה בבחינה של תחיית המתים שהרי בתחיית המתים יש מהפכה ברגע אחד שפתאום בבת אחת חוזר המת לעמוד בחיותו וכמו כן כלל ישראל זכו בעת ההוא לתחיית מתים ברוחניות להוציאם מתוך שאול התחתית ולעלות לדרגות גבוהות ונשגבות בפעם אחת ובלי שום השתדלות מצידם אלא בבחינה של תחיית המתים רוחנית ברגע אחד כמו תחייה למת בגשמיות.

ומזה נבוא לפרש הענין שנצטוו ישראל להחריש בעת ההיא, והבאנו דברי אוה"ח הק' שאף לא יתפללו על גאולתם.

דהנה כבר ביארנו לעיל שיציאת מצרים וגאולתה היו פתח לכל הגאולות שיהיו בכל הדורות, ולכן כאן היו צריכים לעשות הגאולה באופן שיוכלו ישראל להמשיך גאולה כזו לכל הדורות, וכשם שכאן היה ענין של תחיית המתים רוחנית כמו כן הושתת גאולת ישראל בכל הדורות באופן של תחיית המתים רוחנית ואף אם יהיו אנשים אשר יהיו בחינת מתים ברוחניות אעפ"כ יוכלו להיגאל בתחיית המתים הזו.

ברם, אין תחיית המתים הרוחנית יכולה לבוא אלא אם האדם מודה להשי"ת בכל לבבו על כל מעשיו אליו ואף על הרעות וכנתבאר לעיל, ולכן כאן היה אסור להם להתפלל אלא להאמין שכל מה שהשי"ת יעשה הוא טוב להם ומבלי שהם יתפללו או ידעו תשועתם או לא, ויבואר.

פעמים כשיש לאדם צרה ומחפש תחבולות להינצל מצעריו ומוסיף תפלות וסגולות ונותן צדקה לעניים בכדי להחיש ישועתו, הנה אחר כך כשבעזרתו יתברך הוא ניצל מצרתו, יכול לטעות ח"ו ולומר שזכויותיו עזרו לו לקבל הישועה שהרי הא הרבה לתת צדקה ולהתפלל על הצרה הנ"ל, וכשיבוא להודות להשי"ת על ישועתו יחשוב בליבו שמודה רק על חלקו של השי"ת בזה ההצלה אבל משאיר לעצמו איזה חלק קטן מהצלחת ישועתו שזה נגרם לדעתו המוטעית על ידי זכויותיו שהוסיף...

ויש אנשים שלוקחים מזה סימן לעצמם שהם עובדים להשי"ת כראוי ותפילתם הוא מועלת בשמים שהרי הוא התפלל ונושע... ועוד סומך דבריו על מאמרי חז"ל הפזורים הרבה שתפלות הם דברים המתקבלים בשמים, וכך מטעה האדם את עצמו שהוא על ידי תפלותיו וזכויותיו גרם ישועתו.

ונמצא שאדם זה אינו מודה בשלמות להשי"ת על חסדו הגדול שהיטיב עמו, שהרי הוא חושב שחלק מן הישועה בא על ידי תפלותיו. ובאין הודאתו בשלימות, הרי הוא ככופר ח"ו בהנהגת השי"ת כנתבאר לעיל שעיקר ההודאה הוא שהאדם מודה שכל מעשי השי"ת בעולם הן לטוב והן למוטב הכל הוא טוב בשורשו והכל בא ממנו יתברך בכל עת.

וזה החיוב לכרוע ולהשתחוות במודים בכל עת כדי לידע בפנימיות נפשו שעל הכל הוא מודה ומצפה לרחמי השי"ת אליו וכפי שאומרים בברכת מודים 'נודה לך ונספר תהלתך על חיינו המסורים בידך וכו' ועל ניסך שבכל יום ויום עמנו וכו' הטוב כי לא כלו רחמך והמרחם כי לא תמו חסדיך כי מעולם קיוונו לך', דהיינו שאנו מקווים ומצפים רק לישועת השי"ת. ואז יכול לבוא עליו ההשפעה ברוחניות ובגשמיות מכח הקדושה ומהשורש העליון.

ומה שרואים רשעים ר"ל שיש להם כל טוב אף שאינם מכירים בטובת השי"ת להם, זה משום שכל השפעתם הוא מצד הסט"א והטומאה והם בבחינת צמח שהוא מיתה ברוחניות רח"ל ואכמ"ל בזה.

ולכן אז בעת קריעת ים סוף נצטוו ישראל לשתוק ולא להתפלל, שהרי גאולתם היה בבחינה של תחיית המתים כנתבאר שברגע אחד יצאו ממ"ט שערי טומאה ועלו לדרגות גבוהות שלא זכו להם נביאים, ועל ידי ישועתם פתחו פתח שבכל הדורות יוכלו ישראל להיגאל בבחינת תחיית המתים הרוחנית, ולזה היה אסור להם להתפלל שאם היו מתפללים היה מקום לטעות שע"י תפילתם הועילו ובאה ישועתם והיו גורעים משלמות ההודאה להשי"ת ולא היו זוכים לבחינת תחיית המתים הרוחנית שיש רק למאמין ומודה שהכל בא משמים אבל כעת שלא התפללו אליו יתברך אלא הוא נלחם להם והביא גאולתם באופן נפלא ומיוחד, עי"ז באו לבחינת הודאה השלמה במעשיו וזכו לבחינת תחיית המתים הרוחנית.

ובאמת אחר ישועתם הגיעו למעלה כל כך גבוהה בהודאה השי"ת שבאו למעלת השירה שהיא מיעלה גדולה וגבוהה יותר מסתם הודאה ועל ידם נתקנה השירה הגדולה הזאת בתורה לדורות עולם.

נמצא מכל זה, על ידי גאולת ישראל בעת קריעת ים סוף באופן של איתערותא דלעילא שהשי"ת לבדו פעל ועשה הישועה הגדולה הזו מבלי שיתפללו אליו, גרם ויצר גאולת עולם לכל הדורות שיוכלו ישראל תמיד אף בהיותם

בבחינת מתים ר"ל ברוחניות ומוחם וליבם סתום משמוע דברי תורה ולהרגיש קדושת מעשי המצוות, מ"מ יוכלו תמיד להיגאל ולהחיות נשמתם בבחינה של תחיית המתים שברגע אחד יוכלו לעלות לדרגה הכי גבוהה כמו שראו ישראל על הים מה שלא ראו נביאים. וזה בתנאי שיודה האדם להשי"ת על כל מעשיו אליו הטובות והרעות ויאמין באמונה שלמה שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים ועי"ז יזכה לבוא לבחינה של תחיית המתים הרוחנית כשם שזכו לה ישראל בעת קריעת ים סוף.

ז.

ובעוד אופן נוכל לבאר ענין איסור תפילתם של ישראל בעמדם על הים שהיה אז הכנה לגאולה העתידה.

שהרי גם גאולת ישראל לעתיד לבוא שהוא הגאולה הכי גדולה שתהא לישראל, גם היא שורשה מיציאת מצרים כפי שכל גאולות ישראל נשרשו אז. וזה מוכח מדברי הגמ' בברכות (יב:) שאמרו "לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל לו", ע"כ. הרי שאף שתהא גאולת ישראל גדולה יותר מגאולת יציאת מצרים, מ"מ עדיין יזכירו את שורש ומקור הגאולה שהיא הייתה בעת יציאת מצרים וכתבאר לעיל שכל הבחינות והאופנים של גאולות ישראל כולם יסודם ושורשם מיציאת מצרים.

והנה גאולת ישראל לעתיד לבוא תהא חייבת להיות בבחינה אחרת ושונה משאר גאולות שהיו לישראל תמיד, שהרי אז יהיה התיקון השלם והגמור ויבואו ישראל למעלה גבוהה מאוד וה' ימלוך בכל העולם ומלכותו תהא ברורה ומוחשה, וא"כ מוכרח שהגאולה לעתיד לבוא תהא באופן נעלה מאוד שיתקן את כל העולם כולו ויכין את העולם למעלות גדולות אלו של התיקון השלם.

וגאולה זו י"ל שהיא גם בבחינה של תחיית המתים, שאפילו אנשים מישראל שהם בבחינת מתים יוכלו גם להיתקן בגאולה זו ולהעלות לשורשם בכדי לבוא לזמן שכולו טוב.

אמנם תחיית המתים הזאת תבוא באתערותא דלעילא בלי שום התעוררות קודמת של העולם התחתון, והראיה שאמרו ז"ל (סנהדרין צח.) "אמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב", ואיך יבוא בן דוד לדור שכולו חייב כשאין לפניו שום תפלה או השתדלות לביאת הגאולה. הרי מוכח שגאולה זו תבוא באתערותא דלעילא כנאמר (מלאכי ג, א) "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים".

והיינו, שכאשר יגיע הזמן הראוי והנכון לביאת המשיח ואין נפק"מ אם יהא הדו ראוי ומוכן או לאו, בכל מצב יערה השי"ת רוח ממרום באתערותא דלעילא ויגאל את ישראל פתאום ויתקן את כל העולם אף הנמוכים מאוד בבחינת מתים ר"ל ובלי אתערותא דלתתא.

ושורש של גאולה שבאה רק באתערותא דלעילא בלי סיוע מעולם התחתון נשרש בעת עמדו ישראל על שפת הים ונאסר עליהם התפלה בכדי שתוכל להיות הגאולה העתידה ג"כ בלא תפלה ובלא התעוררות מלמטה אלא פתאום יבוא אל היכלו בתחיית המתים רוחנית לכל פושעי ישראל להעלותם לשורשם ולהחיש ישועתם.

ולכן היה מוכרח להיות הגאולה הזאת ביציאת מצרים בלא שום תפלה בכדי לעשות שורש והכנה לגאולה העתידה שתהא באופן הזה מכח שורש גאולת יציאת מצרים.

ח.

העולה מכל הנתבאר להלכה ולמעשה.

אנו עומדים כעת בשבועות של ימי השובבי"ם שנודע שתיקן האריז"ל ימים אלו שהם מסוגלים ומועילים לתיקון החטא הידוע.

והנה עיקר חטא זה שונה משאר עבירות שעושה האדם, שכל עבירה אף שעושה רושם על האדם מ"מ עדיין יכול לחזור בתשובה ולחזור למעמדו בעבודת השי"ת כפי שהיה. משא"כ העבירה הלזו היא בבחינה שממיתה את נשמת האדם וסותם את מוחו ונשמתו להרגשת קדושת חיי התורה והמצוות. ואדם אשר משוקע בעבירות אלו הרי הוא ח"ו בבחינת מת ברוחניות שביארנו לעיל שכמו שיש מיתה באיברי האדם הגשמיים כמו"כ יש בחינה של מיתה באיבריו הרוחניים של האדם, והחוטא הזה הרי נשמתו ומוחו מתים לעבודת השי"ת ר"ל, ומרגיש בלבולים וספיקות בעבודת השי"ת ואינו רואה ואינו מרגיש טעם בדברי ועניני התורה הקדושה.

ונבאר עוד על פי דברי ספה"ק קדושת לוי (פר' ויגש) שכתב משמיה דהרה"ק המגיד ממעזריטש זצוקללה"ה וזל"ק: "הנה מורי ורבי הצדיק מורינו דוב בער אמר שכמו שיש אור וחושך בעולם כך יש בשכל האדם אור וחושך עד כאן

דבריו", עכל"ק. והכונה שיש עבירות שמחשיכים עיניהם וליבם של ישראל שיש אנשים צדיקים ששכלם מואר באור המצוות, ויש ח"ו אנשים ששכלם חשוך מרוב עבירות ופשעים שסתמו נשמתם והם בחינת מתים רוחניים.

ויש להביא סימוכין לדבר מדברי המדרש במעשה הגר שכלו המים מן החמת שנתן לה אברהם וישמעאל צמא למים ונאמר שם (בראשית כא, יט) "ויפקח אלוקים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער", ודרשו ז"ל בבראשית רבה (פרשה נ"ג קפיטל יד) "אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא ו'יפקח אלוקים את עיניה ותלך ותמלא את החמת'. הדא אמרת מחוסרת אמנה היתה", ע"כ.

ומדברי המדרש נלמד שבאר המים הייתה מוכנה שם מששת ימי בראשית ולא הייתה יצירה מיוחדת של באר בשביל ישמעאל רק שלא ראתה את הבאר משום היותה מחוסרת אמונה שהמלאך הרי אמר לה קומי שאי את הנער והבטיח לה שישמעאל יהיה לגוי גדול, אך היא מחוסרת אמונתה לא זכתה לראות את המים שהיו שם בשבילה, והוצרך השי"ת לפקוח את עיניה ולגלות לה את המים. (וראה במפרשי המדרש שפירשו שהבאר היה שם מתחילה והיא לא ראתה, וכ"כ חידושי הרש"ש וידי משה, ובחידושי הרד"ל שם ביאר הענין שלא האמינה למלאך שאמר לה קומי שאי את הנער, עיי"ש).

נמצא מבואר שפעמים יש ואדם מטמא את נפשו מעבירות שבידו עד שמגיע לבחינת מיתה באיבריו וכמו הגר שאף שהיו עיניה פקוחות ולא הייתה סומא באופן גשמי, מ"מ לא יכלה לראות את באר המים מחוסרת אמונתה. וזו בחינה של מיתה רוחנית שאינו רואה ואינו מרגיש הבנת דברי התורה וקדושתה.

וכעין זה הוא בלימוד גמרא, שדבר ידוע הוא שיש אדם שהוא למדן ויודע האיקך ללמוד סוגית הגמרא באופן האמיתי והוא מבין מתוך הסוגיא את עומק ונבכי וטעמי כל הסברות ודברי הגמרא כמאירים לו ושמחים כנתינתן מסיני, אבל אדם פשוט שאינו יודע ללמוד הגמרא כראוי הלא הוא מבין דברים אחרים בגמרא ובאופן פשוט ורדוד בלי הבנה לעומקם של דברים והרי הוא כמי שהחשיכה עליו הגמרא ואינה מאירה בשבילו את הבנת הסוגיא כדבעי.

וכמו כן אדם שמשוקע ח"ו בעבירה זו, הרי ליבו ומוחו סתומים מלהבין הרגשי קודש והכרת עומק קדושת ושמחת המצוות הסובבים אותנו בכל עת והוא כמו מת ברוחניות.

ועיקר המיתה הרוחנית שבאה על האדם שאינו מרגיש טעם בתורה ומצוות הי"ו נובע מפגם הברית קודש שחטא במשך חייו ובפרט בשנות הנעורים וע"ז צריך לעשות תשובה בימי השובבי"ם ולהגיע לבחינה ומצב שיהיה לו טעם ברוחניות ובמעשה המצוות וכו' ושלא יהיה ח"ו כסומא שאינו רואה ואינו מרגיש בדברים רוחניים ובמילי דשמיא הי"ו שכל חשקו ורצונו הפנימי הוא רק למלאות תאוותו הגשמית והמכוערת ואין לו כלל חשק ורצון והנאה מהתורה ומצוות שמקיים הי"ו.

ועל דרך משל אם יעמידו בפני בהמה יצירת אומנות נפלאה שגדולי האומנים מתפעלים מיופיה ומפארה, וכי תתפעל הבהמה ממנה. והלא תאמר עיניים לה לבהמה ומדוע אין היא מתפעלת מיצירת פאר כזה, אך הבהמה אף שרואה היא את האומנות הגדולה הלא לעניה היא נראית כמו קיר לבן וחלק ממש שאין לה הבנה בעומק ויצרת הפאר הזאת ולענין זה היא נחשבת כסומא שאינה מבינה מה שונה תמונה נאה זו מקיר אחר שאין בו שום ציור.

וכמו כן יתכן אדם אשר מרוב שקעותו בתאוותיו הרי הוא כבהמה ר"ל שאף שיש לו עיניים גשמיות אבל הוא בבחינת מת רוחני אינו רואה ואינו מבין הרגשת יופי וקדושת נועם התורה והמצוות, ואדם כזה הוא צריך לבחינת תחיית המתים רוחנית לנשמתו למוחו שיוכל לשוב ולקלוט יופי והדר חיי הרוחניות.

ולזאת באו ימי השובבי"ם שהם ימים שיש בהם אוצר כח של תחיית המתים רוחנית באתערותא דלעילא לאלו אשר נפלו לבחינת המיתה הרוחנית, וכשם שהחטא הזה שהוא ממית את נשמתו ומוחו של האדם, כן ימים אלו יש בהם סגולה מיוחדת שהשי"ת מעורר מעצמו את תחיית המתים הרוחנית של האדם לפתוח עיניו וליבו ולהרגיש שוב קודשת מתיקות התורה והמצוות.

ונשאר לבאר האיקך זוכים לתחיית המתים הזו שימים אלו מסוגלים לה. וזאת ידוע שתלמידי הבעש"ט הק' ביטלו את ענין התעניות הנצרכים לתשובה על עבירות אלו. וכן כתב א"ז בספה"ק תולדות אדם (לשובבי"ם ת"ת) והביא דברי ספר מנורת המאור שהוא היה קדמון שאמר שתעניות וסיגופים מעשה תענועים המה, עכת"ד.

ולכן עיקר מה שצריך האדם להשקיע בעבודת ימי השובבי"ם בכדי לזכות לבחינת תחיית המתים הרוחנית ולהחיות נשמתו ולתת לה קיום וחיות בעבודת השי"ת ולהינצל מסתימת ליבו ומוחו ע"י עבירות אלו הוא רק על ידי יגיעה בתורה ושמירת השבת כדבעי.

שכן בתורה הקדושה יש אור מיוחד שיכול להאיר אף האנשים שיש להם חשכות ר"ל מעבירות שבידם וכלשון הפסוק (משלי ו, כג) "כי נר מצוה ותורה אור", היינו שיש לתורה אור מיוחד שיכול להאיר את האדם מחשכותו.

ובירושלמי (חגיגה ו: ו) וכ"ה באיכה רבה בפתיחתא אות ב') נתבאר שמאור התורה יכול להחזיר את ישראל למוטב, היינו שיש לתורה אור מיוחד שיכול להאיר אף אנשים חשוכים שנפלו לבחינת מת ברוחניות ואינם רואים הרגשת והבנת קדושת המצוות, ויגיעת התורה יכולה להושיע אותם ולהחיות אותם בבחינת תחיית המתים.

וכמו כן בקדושת שבת יש מאור ותחייה, ואור קדושת השבת יכול להשפיע על האדם ולהאירו מתוך החשכות שנפל אליה על ידי העבירות.

ובספה"ק רמתיים צופים (מערכת הרה"ק מלענטשנא (אליהו זוטא פרק ו') אות כ"ג, והובא בספר תורת הרה"ק מלענטשנא ערך שבת עמ' ס"ח) מביא סיפור שהיה אצל אא"ז הרה"ק מהרש"ל מלענטשנא זצוקללה"ה וז"ל: "ואגב אזכיר מה שהיה פעם אחת הרה"ק מוהר"ר יצחק מווארק"י ז"ל שובת אצלו [הרה"ק מלענטשנא], ובליל שבת קודש רצה אדמו"ר לילך להרב מהר"י, לאכסניה שלו. ושמע רבי יצחק מזה ובא לפניו, ואמר לו: שבתא טבא. והשיב לו: מה שאין אנו אומרים בליל שבת לילה טוב כמו בחול, מפני שבשבת אין לילה כלל כי כולו אור עד כאן. ואמר הרב רבי יצחק: כי כדאי לילך מאה פרסאות כדי לשמוע דבר זה", עכ"ל.

ונמצא שהשבת קודש הוא כולה אור וקדושה שיכולה להשפיע על האדם להצילו מתוך חשכות מוחו וליבו, אבל יזהר שלא לבלות הזמן בביקורים וטיולי סרק אלא ינצל הזמן כראוי בלימוד התורה הקדושה ובעבודת השי"ת ועי"ז יוכל לזכות למאור השבת שתחייה אותו ותאיר נשמתו מחשכותה.

ומצינו בחז"ל שאמרו (שבת ק"ח): כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו. ובט"ז ריש הלכות שבת (סי' רמ"ב) הקשה על זה דממה נפשך אי לא עשה תשובה מאי מהני שמירת השבת ואי עשה תשובה שבת למה ליה. וביאר הט"ז דהכונה על שבת עם התשובה, היינו שבאמת לא יכול אדם להתכפר בלעדי התשובה אלא מועילה לו קודשת השבת להעלותו דרגות בתשובתו שהרי נתבאר במסכת יומא (פז.) שיש ארבעה חילוקי כפרה וכל עבירה יש לה ענין של תשובה באופן אחר ויש עבירות שהתשובה רק תולה ומיתה או יסורין ממרקין, ובזה נתחדש בדברי חז"ל דהשומר שבת כהלכתו מהני לו תשובה לעלות בדרגות התשובה ויהא נמחל לגמרי על ידי קדושת השבת.

והנה אותו חטא הידוע מבואר בזוה"ק שאין לו כפרה רח"ל ותשובה אין מועלת לו, אמנם כאן מצינו ענין שעל ידי קדושת השבת יכול להעלות תשובתו לדרגה גבוהה יותר ויכול על ידי תשובה לכפר אף על דברים שבתשובה רגילה צריך ייסורים עליהם, וכמו כן בחטא הידוע שיכול לכפר עליו על די שמירת השבת הראויה.

וזהו ענין של אתערותא דלעילא שהרי באופן הרגיל אין תשובה מועלת לחטא זה כמבואר בזוה"ק ולא תועיל אתערותא דלתתא לעורר את הכפרה לעבירה, אך על ידי מאור השבת מעורר השי"ת אתערותא דלעילא שיוכלו ישראל לחזור בתשובה אף על עבירות הללו בכח קדושת ומאור התורה והשבת ואף שתמיד אין מועילה אתערותא דלתתא בכפרה זו. ותשובה זו נעשית בבחינת של תחיית המתים שדוחה כל החשכות שיש לאדם מעבירותיו ומעלה את האדם לחזור לחייו הרוחניים בחיות נשמתו. והנה עוד ענין שיש בעבירה זו הוא מה שאמרו ז"ל (יומא כט.) הרהורי עבירה קשים מעבירה. וזה משום שהרהורי עבירה שחושב האדם בתוך מוחו הרי הוא מכניס את הרע בתוך שכלו ומטמא אותו מבפנים ונסתם מוחו לגמרי מלהרגיש טעם התורה (וחומר מחשבות רעות נתבאר באורך בשל"ס פר' בא שנה זו בצפת ת"ו).

והרי מידה טובה מרובה וא"כ ק"ו שהרהורים טובים הלא הם משפיעים על מוחו של האדם לטהרו מכל רע, וזה בין כשחושב מחשבות טובות על חברו ורואה מעלת חברו בכל דבר וכתפילת הרה"ק הרבי ר' אלימלך זצוקללה"ה שביקש "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם", ואינו בא ח"ו בטענות כלפי שמיא מדוע לחברו יש יותר ממנו אלא מאמין שהכל לטובתו ושמח בשמחת חברו.

ובין כשחושב בינו לבין עצמו מחשבות קדושות וטהורות מעניני התורה והמצוות שמחשבות אלו משפיעות עליו מאוד לטהר את ליבו ונשמתו מכל רע ולהביא את איבריו המתים לבחינת תחייה שיוכלו שוב להרגיש טעם עריבות ומתיקות התורה. וכמו כן לעתיד לבוא תהא הכפרה בבחינה של אתערותא דלעילא והשי"ת יערה רוח ממרום לכפר על בני ישראל ולהוציאם מחשכות ליבם ומוחם ולהאיר נשמתם באור פנימי ומקיף של קדושת התורה והמצוות.

ויעזור השי"ת שנזכה כבר לזמנים אלו ונזכה לתשובה שלמה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

[מקבלת הגליון מידי יום רביעי שילחו מייל ל \[m0732951213@gmail.com\]\(mailto:m0732951213@gmail.com\)](mailto:m0732951213@gmail.com)